

BALIKESİR GERİ GÖNDERME MERKEZİ ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2026/42

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 16/7/2026 tarihli ve 2026/775 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
TABLolar	iv
GİRİŞ.....	1
I. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler	3
B. Merkez Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme	4
B. Fiziksel Koşullar	5
C. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	7
D. Beslenme.....	8
E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri.....	10
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünyayla İletişim.....	11
G. Güvenlik	13
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	13
A. Değerlendirme	13
B. Tavsiyeler.....	14
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	14
2. Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye.....	15
3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	15

CPT	: European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman Degrading Treatment or Punishment (Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi)
OPCAT	: Optional Protocol to the Convention Against Torture (İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol)
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

TABLolar

Tablo 1: Ünvan ve Cinsiyete Göre Personel Dağılımı	4
---	---

GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak TİHEK'in görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM): *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup geri gönderme merkezlerinin temel dayanağı 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda yer almaktadır. Kanun'un *“Geri Gönderme Merkezleri”* başlıklı 58'inci maddesinde; *“(1) İdari gözetime alınan yabancıların geri gönderme merkezlerinde tutulacağı, (2) Geri gönderme merkezlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından işletileceği, Bakanlığın kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işlettirebileceği, (3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği”* hükümleri yer almaktadır.

5. 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre geri gönderme merkezi; “*idari gözetim altına alınan yabancılardan barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işlettirilen merkezleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, TİHEK’in özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda geri gönderme merkezlerine ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 12/11/2025 tarihinde Balıkesir Geri Gönderme Merkezine¹ habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ..., ..., ... ve ..., Uzman ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Balıkesir Valiliği tarafından görevlendirilen ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; İdareden Merkezin işleyişi, mevcut durumu, personel ile Merkezde barındırılan yabancılar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından ilk kabul alanı, emanet eşya odası, sağlık servisi, avukat görüşme odaları, oyun alanı, kantin, yemekhane gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; Ziyaret Heyeti tarafından belirlenen yabancılar ile Merkez personeli bulunmaksızın heyet hâlinde görüşmeler yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen yabancılarla, TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı açıklanmıştır. Buradaki incelemelerin ardından ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış, ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşarak tavsiyelerin takip edileceği ve yeni bir takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş olup ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 30/12/2024 tarihli ve 2024/1310 sayılı Kararı ile Başkanlık Makamının 7/11/2025 tarihli ve 57163 sayılı Oluruna

¹ Bundan sonra Balıkesir Geri Gönderme Merkezi, kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

istinaden 12/11/2025 tarihinde Balıkesir Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

I. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

10. Balıkesir ilinin Bandırma ilçesinde bulunan Merkez, 4/4/2022 tarihinde faaliyete başlamıştır.

11. Bandırma ilçe merkezine 16 kilometre mesafede bulunan Merkeze, toplu taşıma otobüsleri ile ulaşım sağlanabilmektedir

B. Merkez Personeli

12. Merkez personelinin ünvan ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ÜNVAN	ERKEK PERSONEL	KADIN PERSONEL	TOPLAM
Merkez Müdürü	-	1	1
İl Göç Uzmanı	2	-	2
Tercüman	1	-	1
Sosyal Çalışmacı	-	1	1
Psikolog	-	1	1
Polis	9	-	9
Güvenlik Görevlisi	32	7	39
Usta Öğretici	-	3	3
Teknik Personel	1	-	1
Büro Personeli	1	-	1
Gıda Mühendisi	-	1	1
Temizlik Görevlisi	6	4	10
Şoför	3	-	3
İç Güvenlikten Sorumlu Jandarma Personeli	9	-	9

Dış Güvenlikten Sorumlu Jandarma Personeli	37	2	39
TOPLAM	101	20	121

Tablo 1: Ünvan ve Cinsiyete Göre Personel Dağılımı

13. Merkez personelinin; insan hakları, insan ticareti ile mücadele, kurum kültürü, bulaşıcı hastalıklar ve hijyen, yabancılarla çalışma gibi konularda eğitim aldığı bilgisi edinilmiştir.

14. Merkez İdaresi tarafından, kadın güvenlik personeli sayısının yetersiz olduğu ve bunun hizmetlerin işleyişinde aksamaya neden olabildiği ifade edilmiştir. Merkezde barındırılan kadın yabancı sayısı dikkate alındığında kadın güvenlik personeli sayısının yeterli olmadığı değerlendirilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

15. Merkezin toplam kapasitesi 170 ve artırılmış kapasitesi 210 olup ziyaret tarihinde Merkezde 89'u erkek, 82'si kadın ve 4'ü çocuk olmak üzere 175 yabancı bulunmaktadır.

16. Merkezde 6 aile barındırılmakta olup 4 çocuk ailesi yanında kalmaktadır.

17. Merkezde ziyaret tarihinde toplam 26 farklı uyruktan yabancı bulunmakta olup ağırlıklı olarak Afganistan, Eritre, Etiyopya, Sierra Leone ve Somali uyruklu yabancılar bulunmaktadır.

18. Merkezde ziyaret tarihinde engelli yabancı bulunmamaktadır.

19. Merkezde ziyaret tarihinde hamile veya emziren kadın bulunmamaktadır.

20. Merkezde hipertansiyon, diyabet, epilepsi, bel fıtığı, anemi ve sinüzit olmak üzere kronik rahatsızlığı olan 24 yabancı bulunmaktadır.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme

21. Merkeze ilk kez getirilen yabancıların darp-cebir raporu ve diğer tüm evrakları ile birlikte kayıt kabul birimine teslim edildiği, yabancıların takibi için Merkeze giriş kaydının yapılarak kayıt numarası verildiği, hak ve sorumluluklarının kendisine bildirildiği İdare tarafından belirtilmiştir.

22. Yabancı'nın Merkeze kaydı sırasında kendisinden; ad, soyad, baba adı, anne adı, doğum tarihi, cinsiyeti, medeni durumu, uyruğu, doğumdaki uyruğu, doğum yeri, doğum yeri ülkesi, dili, seyahat belgesinin olup olmadığı, sınır dışı kararına dayanak oluşturan olaylar konularında bilgilerin alındığı ve ayrıca yabancı ile yapılan mülakatta insan ticareti mağduru olup olmadığı veya sınır dışı edilmesinde sakınca oluşturacak bir hassas durumunun olup olmadığı hususlarının sorulduğu öğrenilmiştir.

23. İdare tarafından, Merkeze kabul sırasında yabancıların üst aramasının yapıldığı, yasaklı eşyalar ve değerli eşyaların şeffaf poşetin içerisine koyulup numaralandırıldıktan sonra değerli emanet ve valiz odasına yabancı'nın kendi refakatinde kayıtlarının yapıldığı ve değerli emanet odası kayıt fişinden bir nüshanın yabancıya verildiği belirtilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar tarafından bu husus doğrulanmıştır. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede aramaların yapıldığı bölümde arama önlüğünün bulunmadığı görülmüş, İdare tarafından ziyaret esnasında önlükler temin edilmiştir.

24. İdare tarafından, yabancıların Merkeze kabulleri sırasında göç uzmanları tarafından bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Merkezde yabancıların kabul ve kayıt işlemlerinin yapıldığı bölümde masaların üzerinde farklı dillerde bilgilendirme broşürlerinin olduğu görülmüştür. Kendileriyle görüşme yapılan yabancılar tarafından, Merkeze kabulleri sırasında kendilerine bilgilendirme yapılmadığı ifade edilmiş olup yabancıların Merkezin işleyişi, sahip oldukları haklar ve idari gözetim tedbiri hususlarında yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmıştır.

25. Yabancıların odalara yerleştirilmelerinin, blokların ve odaların uygunluk durumuna göre yapıldığı, aile bireylerinden kız çocuklar ile 12 yaşından küçük erkek çocukların annelerinin refakatinde aynı odada barındırıldığı ve oda değişikliği taleplerinin İdare tarafından değerlendirildiği belirtilmiştir.

26. İdare tarafından, gönüllü geri dönüş talebi olan yabancıların taleplerinin sözlü olarak alındığı, talepte bulunanlara tercüman eşliğinde gönüllü geri dönüş formunun imzalatıldığı, akabinde ilgili yabancı'nın kendi dilinde gönüllü geri dönüş talebini içeren dilekçe yazdığı ve gönüllü görüş talebinin video ile kayıt altına alındığı ifade edilmiştir. Gönüllü geri dönüş ile ilgili belgeler Ziyaret Heyetince incelenmiş ve herhangi bir soruna rastlanmamıştır.

B. Fiziksel Koşullar

27. Merkez, 10.286 metrekare alan üzerine kurulu 5.574 metrekare kapalı alanda hizmet vermektedir.

28. Merkez binası, zemin kat ve 1. kat olmak üzere iki kattan oluşmaktadır. Merkezin idari işleri, binanın 1. katındaki odalarda yürütülmektedir. Yabancıların yaşam alanları ise zemin kat ve 1. katta yer almaktadır.

29. Toplam oda sayısı 18 olup bu odalardan 2'si Merkez binasının zemin katında yer alan 9'ar kişilik engelli odalarıdır.

30. Yabancıların barındırıldığı odalar 12 ve 14 kişilik olup 33 metrekare alana sahiptir.² Odalarda; nevresim takımı, yastık, battaniyesi üstünde hazır tutulan ranza tipi yataklar ve kıyafet dolapları bulunmaktadır. Her odada tuvalet ve banyo bulunmaktadır.

31. Odaların havalandırması ile doğal ışığının demir parmaklıklı ve üstten açılan pencere vasıtasıyla sağlandığı, odaların aydınlık olduğu ve havalandırmanın yeterli olduğu anlaşılmıştır.

32. Merkezin ısıtılması doğal gazla çalışan kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır. Yabancıların odalarında kalorifer peteklerinin bulunduğu görülmüş, yabancılarla yapılan görüşmelerde ısınma konusunda sorun yaşamadıkları belirtilmiştir.

33. Merkezde 24 saat sıcak ve soğuk su imkânının mevcut olduğu ve yabancılar için saat ya da miktar yönünden su kısıtlamasının olmadığı öğrenilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılardan bu konuda bir şikâyet alınmamıştır.

34. Her yabancıya yatak takımı ve 2 adet battaniye verildiği, talep edilmesi halinde eski battaniyenin alınıp yenisiyle değiştirildiği İdare ve görüşülen yabancılar tarafından ifade edilmiştir.

35. İdare tarafından odaların ve ortak kullanım alanlarının temizliğinin günde 2 kez temizlik personeli tarafından yapıldığı ifade edilmiştir. Bu hususu görüşülen yabancılar da doğrulamıştır. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemeler esnasında odaların, tuvalet ve banyolar ile ortak alanların temiz ve düzenli olduğu görülmüştür.

² Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT), alıkonulma merkezlerine ilişkin olarak benimsediği genel standardı yabancıların tutulduğu merkezler için de tekrarlamakta ve çok kişilik odalarda kişi başına asgari olarak 4 metrekare yaşam alanı sağlanmasını öngörmektedir (CPT, 2014 Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti Ziyareti Raporu, CPT/Inf (2016) 8, para. 120).

"Bu kısımda yapılan tespitler değerlendirildiğinde Merkezin, kişi başına üç metrekareden daha az bir yaşam alanına karşılık gelebilecek şekilde aşırı kalabalık olmasının, başlı başına başvuruçuların Merkezde tutuldukları dönemde maruz bırakıldıkları koşulların Anayasa'nın 17. maddesinde yasaklanan "insan haysiyetiyle bağdaşmayan" muamele düzeyinin aşılmasına yol açabilecek nitelikte olduğu, Merkez içindeki barınma mekânları dışında rahatlamaya imkân sağlayacak ortak kullanım alanlarının yetersiz ve daha da önemlisi, sağlanan açık havadan yararlanma imkânının oldukça sınırlı olmasının, başvuruçuların Merkezde sahip oldukları koşulları daha da tahammül edilemez hâle getirdiği ve bu koşullar altında başvuruçuların bir yılı aşkın bir süre boyunca tutulmalarının, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası açısından açık bir ihlal oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır." (Anayasa Mahkemesi, F.A. ve M.A. [1. B.], B. No: 2013/655, 20/1/2016, para. 108.)

36. Yabancılar için kişisel hijyen malzemelerinin İdarece temin edildiği, bu doğrultuda yabancılar Merkeze ilk girişte el ve banyo havlusu, diş macunu, diş fırçası, katı sabun ve şampuan, haftada bir gün tırnak makası ve jilet, kış aylarında 2 haftada bir, yaz aylarında haftada bir tıraş makinesi verildiği, tuvalet kâğıdı, sıvı sabun ve şampuanın haftada 3 gün yenilendiği bilgileri İdare tarafından verilmiştir. Hijyen malzemeleri konusunda yabancılar herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

37. Yabancıların kişisel kıyafetleri ile nevresim ve battaniye gibi eşyalarının bodrum katta bulunan çamaşırhanede yıkandığı öğrenilmiştir. Çamaşırhanede nevresimlerin yıkanıp kurutulduğu 2 sanayi tipi yıkama ve 2 sanayi tipi kurutma makinesi, kıyafetlerin yıkanıp kurutulduğu 1 ev tipi çamaşır yıkama makinesi ile 1 adet ütü makinesi yer almaktadır. Görüşme yapılan yabancılar, nevresimlerin ayda 1, kıyafetlerin ise haftada 1 yıkandığını, katta kalan tüm yabancıların çamaşırlarının toplu olarak yıkandığını ifade etmişlerdir.

38. İdare tarafından, Merkezde ayda 1 kez haşere ilaçlamasının yapıldığı belirtilmiş olup bu husus ilaçlamanın yapıldığına ilişkin belgeler incelenerek teyit edilmiştir.

39. Odalarda acil durum butonları bulunmamaktadır. İdare tarafından, yabancıların acil durum butonundaki elektrik devresini sigara yakmak için kullanmaları sebebiyle butonların kullanıma kapalı olduğu ifade edilmiştir.

40. Merkezde yangın alarm sistemi, yangın söndürme tüpleri ve yangın merdivenleri bulunmaktadır. Yangın söndürme tüplerinin son kullanma tarihinin Mayıs 2027 olduğu görülmüştür.

C. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

41. Merkezde idari gözetim süresinin sonunda gönüllü geri dönüş yapmak istemeyen ve ülkede kalma hakkı olmayan yabancıların idari gözetim kararının sonlandırılarak idari gözetime alternatif yükümlülöklere tabi tutulduğu İdare tarafından belirtilmiştir. 2024 yılında toplam 2.485, 2025 yılında ziyaret tarihinde kadar 996 yabancıya idari itiraz yoluyla veya resen olmak üzere idari gözetime alternatif tedbirler uygulanmış olduğu, bu kapsamda 2 haftada bir kez bildirimde bulunma yükümlölüğü getirildiği bilgisi alınmıştır.

42. Görüşme yapılan yabancılar tarafından genel olarak Merkez İdaresinin ve personelin tutum ve davranışlarından memnun oldukları ifade edilmiştir.

43. Merkezde işkence iddiası ile başlatılmış bir soruşturmanın bulunmadığı, ancak kötü muamele iddiası kapsamında adli ve idari soruşturma açılan 2 güvenlik görevlisi personelin söz konusu olduğu öğrenilmiştir.³

44. Merkezde insan ticareti mülakatı gerçekleştirilen muhtemel mağdur sayısının 56, tanımlanan mağdur sayısının 5 olduğu bilgisi İdarece verilmiştir.

45. İdare tarafından, Merkezde barındırılan yabancılara yönelik olarak uygulanan herhangi bir disiplin prosedürünün bulunmadığı belirtilmiştir.

46. Koridorlarda yabancıların dilek ve şikâyetlerini iletebilmeleri için dilekçe kutularının yer aldığı görülmüştür. İdare tarafından, yabancıların talep ve şikâyetlerini dilek ve şikâyet kutuları aracılığıyla, psikososyal servis görevlileri aracılığıyla veya doğrudan Merkez Müdürüne iletebildikleri ifade edilmiştir.

47. Merkez koridorlarında yabancıların dilek ve şikâyetlerini iletebildikleri kiosk cihazlarının bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından yabancıların bu cihazları da kullanabildikleri, buradan kaydettikleri talep ve şikâyetlerinin doğrudan Göç İdaresi Başkanlığına ulaştığı belirtilmiştir. Görüşülen yabancılar tarafından dilek ve şikâyetlerini yazılı ve sözlü olarak iletebildikleri belirtilmiştir.

D. Beslenme

48. Merkezde yemeklerin hizmet alımı yöntemiyle yemek şirketinden temin edildiği, yabancılara sabah, öğle ve akşam yemeği şeklinde olmak üzere günde 3 öğün yemek sunulduğu, yemek listelerinin yemek şirketi ve Merkezde görev yapan gıda mühendisi tarafından hazırlandığı öğrenilmiştir.

49. İdare tarafından, Merkezde barındırılan özel beslenme ihtiyacı olan yabancılar için diyet yemek sağlandığı, 0-3 ve 3-6 yaş arası çocuklara süt, yoğurt, meyve gibi ek gıda ve mama verildiği ifade edilmiştir. Söz konusu hususlar, görüşülen yabancılar tarafından da teyit edilmiştir.

³ Ziyaret Heyetinin güvenlik kameraları üzerinden yaptığı incelemede ... tarihinde Merkez kantininde güvenlik görevlileri ile yabancılar arasında yaşanan ve fiziksel temas içeren bir olay tespit edilmiştir. İdare tarafından olay hakkında idari soruşturma başlatıldığı öğrenilmiş ve Ziyaret Heyeti ile yapılan son görüşmenin ardından da ... tarihinde İdarece 2 güvenlik görevlisi hakkında Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğuna ilişkin belge Kurumumuz ile paylaşılmıştır.

50. İdare tarafından, her öğünde pişirilen yemek çeşitlerinin, numune dolaplarında en az 72 saat muhafaza edildiği ifade edilmiş olup yapılan incelemede yemekhanenin genel olarak temiz olduğu ve numunelerin uygun koşullarda saklandığı görülmüştür.⁴

51. Ziyaret sırasında öğle yemeği Ziyaret Heyeti tarafından Merkez yemekhanesinde yenilmiş ve yemeklerin miktar ve lezzetinin yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, görüşme yapılan bazı yabancılar, yemeklerin fazla yağlı olduğundan ve miktarının az olduğundan yakınmışlardır.

52. Görüşme yapılan yabancılar tarafından, öğünler sırasında ücretsiz çay verilmediği, kantinde çay satışının öğleden sonra yapıldığı ifade edilmiştir. Odalarda veya koridorlarda yabancıların çay gibi sıcak içecekler içebilmeleri için kullanabilecekleri bir su ısıtıcısının bulunmadığı görülmüştür.

53. İçme suyunun günde 1,5 litre olacak şekilde yemek dağıtımı esnasında her öğünde 0,5 litre olarak yabancılar verildiği, yemekhanede 2 adet su sebili bulunduğu, ayrıca koridorlarda da su sebili olduğu görülmüş olup yabancıların bu sebillerden dilediği kadar suyu odalarına götürmelerinin mümkün olduğu İdare ve görüşülen yabancılar tarafından dile getirilmiştir.

54. Görüşülen yabancılar, yemek listesinin ve kantin fiyat listesinin kendilerine verilmediğini ifade etmişlerdir.

55. Merkezde kadın ve erkek bloklarında ayrı ayrı olmak üzere 2 kantin bulunmaktadır. İdareden, kantin hizmetinin pazar günü hariç haftada 6 gün devam ettiği, çalışma saatlerinin günlük her bloğa 1 saat hizmet verecek şekilde olduğu bilgisi edinilmiştir. Kantinde satılan ürünlerin fiyat listesinin kantinin girişinde bulunan duvarda yer aldığı görülmüştür. Fiyat belirlemesinin piyasada bulunan 3 marketteki ürünlerin fiyat ortalaması esas olarak yapıldığı ifade edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, kantinde ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu ve ürünlerin fiyatlarının piyasa ile uyumlu olduğu değerlendirilmiştir. Görüşülen yabancılar tarafından, kantin ile ilgili herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

⁴ 26/9/2008 tarihli ve 27009 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik’in 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendine göre: “Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan işyerleri ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisinin her çeşidinden alınan bir örneği 72 saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür.”

E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri

56. İdare tarafından, sağlık servisinde pazartesi ve perşembe günleri mesai saatleri içinde aile hekimi ve sağlık memurunun görev yaptığı belirtilmiştir.

57. Revirde yabancıların kullandığı ilaçların sınıflandırılmış halde düzenli olarak raflara yerleştirildiği görülmüştür. Heyet tarafından yapılan incelemede son kullanma tarihi geçen ilaca rastlanmamıştır. Görüşme yapılan yabancılar, ilaçlarının günlük olarak kendilerine verildiğini ve bu konuda sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

58. Merkezde görev yapan hekim tarafından gerçekleştirilen günlük muayenelerin revir takip defterine işlendiği belirtilmiştir. Ziyaret Heyetince söz konusu defter incelenmiş; deftere muayenesi yapılan yabancıların bilgileri ile muayeneye dair detayların yazıldığı ve defterin düzenli bir şekilde tutulduğu, revir biriminde ayrıca reçete ve tutanaklar, hastanede gerçekleştirilen işlemler ile epikriz kayıtlarının düzenli olarak dosyalarda muhafaza edildiği görülmüş ve bu durum iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar Merkez revirince muayene ve tedavi taleplerinin yeterli ölçüde karşılandığını ifade etmişlerdir.

59. Revir biriminde gerçekleştirilen muayene işleminin ardından gerekli görülmesi halinde yabancıların hastaneye sevk edildiği, sevk günlerinin Salı ve Perşembe olduğu, sevkler günlük 4 yabancıların götürüldüğü belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından, genel olarak hastane sevklerinin zamanında ve düzenli olarak yapıldığı belirtilmiştir.

60. Merkezde ambulans bulunmamakta olup acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak yabancıların hastaneye sevklerinin yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

61. Ziyaret tarihinde Merkezde bulaşıcı hastalığı olan yabancı bulunmamaktadır. Merkeze giren her yabancıya yönelik olarak bulaşıcı hastalıkların önlenmesi bakımından bir sağlık taramasının yapılmadığı öğrenilmiştir.

62. Sağlık servisinde acil durum çantasında eksik malzemelerin olduğu tespit edilmiş olup ziyaret sırasında İdare tarafından eksik malzemelerin tamamlandığı görülmüştür.

63. Merkezde son 5 yıl içerisinde hayatını kaybeden herhangi bir yabancı olmadığı bilgisi edinilmiştir.

64. Merkezde psikososyal hizmetler kapsamında 1 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

65. Merkeze giriş yapan her yabancı ile yapılan ilk görüşmenin ardından psikososyal servis tarafından ön değerlendirme formunun düzenlendiği, detaylı değerlendirme yapılmasının gerek görülmesi halinde detaylı değerlendirme formunun doldurulduğu, detaylı değerlendirme

sonucunda gerek görülürse psikososyal değerlendirme raporunun hazırlandığı ifade edilmiştir. Tespit edilen özel ihtiyaç sahibi yabancıların özel ihtiyaç durumları ile ilgili olarak Göç İdaresi Başkanlığına bilgi verildiği ve hassasiyet bildirim formunun düzenlendiği ifade edilmiştir.

66. Psikososyal servis faaliyetleri kapsamında ayrıca düzenli olarak özel görüşmelerin ve talebe bağlı olarak psikolojik danışmanlık hizmetinin verildiği, özel günlerde etkinliklerin yapıldığı İdare ve görüşülen yabancılar tarafından ifade edilmiştir.

67. Ziyaret tarihi itibarıyla intihara meyilli olduğu değerlendirilen yabancının mevcut olmadığı bilgisi edinilmiştir.

68. Maddi yardım kapsamında Kızılay aracılığıyla ayda 1 defa talep eden tüm yabancılar kıyafet ve çocuklar için oyuncak yardımı yapıldığı, ayrıca Göç İdaresi Başkanlığınca temin edilen ücretsiz telefon kartı dağıtımı yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Bazı yabancılar kışlık kıyafet verilmediğini ifade etmiş olup İdare tarafından ilgililerden talep alınacağı ifade edilmiştir.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünyayla İletişim

69. Merkezde ziyaret tarihi itibarıyla örgün veya açık öğretime devam eden bir yabancı bulunmamaktadır.

70. Haftanın 5 günü öğleden önce kadınlara, öğleden sonra erkeklere 10'ar kişilik gruplar halinde gerçekleştirilen Türkçe ve resim kursu bulunmaktadır. Görüşülen yabancılar, kursların sayı olarak yeterli olmadığını dile getirmişlerdir.

71. Merkezde kütüphane bulunmamakta olup kütüphane tahsisi için sürecin devam ettiği ifade edilmiştir. İlgili belgeler incelendiğinde Merkezde yabancıların kullanımına sunulan 127 adet kitap bulunduğu görülmüştür. Görüşülen yabancılar tarafından, katlarda bulunan kitap sayısının yeterli olmadığı belirtilmiştir.

72. Merkezde kadın ve erkeklerin kaldığı bloklarda toplam 4 adet mescit bulunmaktadır.

73. Merkezde; boyama, müzik dinleme, dans, Merkez müdürünün de katılımıyla kahve eşliğinde sohbet, yapboz, çocuklar için oyun odası faaliyeti, müzik enstrümanı kullanma, film izleme, janga, satranç, karaoke, güvenli alan etkinliği, voleybol, özel günlerde kutlama, bayramlaşma ve hediye dağıtımı gibi etkinliklerin yapıldığı hem İdare hem de görüşülen yabancılar tarafından ifade edilmiştir.

74. Merkezde havalandırma bahçesi bulunmaktadır. İdare tarafından yabancıların günde 3 saat havalandırma bahçesinden yararlandığı belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından bu husus doğrulanmıştır.

75. Çocuklar için havalandırma bölümünde 2 adet açık çocuk oyun alanı, 1 adet kapalı çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Kapalı çocuk oyun alanının yumuşak mat ile kaplı olduğu; odada bir adet tahterevallinin, yabancı dillerde ve Türkçe kitapların, oyuncakların ve çeşitli oyun malzemelerinin bulunduğu görülmüştür.

76. Merkezde toplam 4 adet televizyon odası bulunmaktadır. Görüşülen yabancılar, televizyonun bir hafta alt katta, bir hafta üst katta olacak şekilde dönüşümlü olarak kullanıldığını ifade etmişlerdir. İdare tarafından, televizyon sayısının artırılarak bu sorunun giderileceği ifade edilmiştir. Ziyaret tarihinden sonra İdare tarafından, yeni televizyon temininin yapıldığı ve her katta televizyon bulunmasının sağlandığı bilgisi verilmiştir.

77. Merkezde futbol, voleybol ve benzeri spor faaliyetlerinin yapılabileceği bir spor sahası bulunmamakla birlikte havalandırma alanlarında oturma bankı, salıncak, kaydırak, basketbol potası ve top bulunmaktadır. Havalandırma alanlarından birinde bulunan topun patlaması nedeniyle oyun oynanamadığı yabancılar tarafından belirtilmiştir.

78. Merkezde barınan yabancıların ziyaretçileri ile görüşebileceği 2 adet ziyaretçi görüşme odası bulunmaktadır. Odalarda masa, sandalye, duvar saati ve kamera bulunmaktadır. Yabancıların aile üyeleri ile her hafta salı ve perşembe günleri mesai saatleri içinde; bayramlarda bayram boyunca görüşebildikleri ve görüşme süresinin ortalama 30 dakika olduğu İdare ve yabancılar tarafından ifade edilmiştir.

79. Koridorlarda güvenlik bekleme noktalarının olduğu bölümlerde toplam 8 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Yabancıların haftanın her günü 09.30-11.30 ve 21.30-00.30 saatleri arasında kantinden temin ettikleri telefon kartlarıyla telefonla görüşme imkanına sahip olduğu, İdare ve görüşülen yabancılar tarafından ifade edilmiştir. Talep halinde ücretsiz telefon kartının İdare tarafından sağlandığı ifade edilmiş, ilgili liste incelendiğinde ücretsiz telefon kartlarının günde ortalama 2 yabancıya verildiği görülmüştür. Görüşülen yabancılar, telefonla görüşme sürelerinin 10 dakika olduğunu ifade etmişlerdir. İdare tarafından, ankesörlü telefonlara 2 adet yeni telefon eklenmesi için telekomünikasyon firmasına sözlü talepte bulunulduğu belirtilmiştir.

80. Merkezde 2 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. Odalarda masa, sandalye, sabit telefon ve baro tercüme hattına ilişkin bilgilendirmeyi de içeren bilgilendirme yazısı, ses kaydı olmayan güvenlik kamerası ve görüntü kaydı alındığına dair uyarı levhası bulunmaktadır. Merkezde avukat görüşleri hafta içi 08.30-17.30 saatleri arasında yaptırılmaktadır. Son 1 yılda toplam 456 yabancının avukatları ile 955 görüşme gerçekleştirdiği bilgisi verilmiştir. Yabancılardan avukat görüşmelerine ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

G. Güvenlik

81. Merkez, jiletli tel ile güçlendirilmiş emniyet duvarı ile çevrili olup Merkezin iç güvenliğinin özel güvenlik görevlileri ve jandarma personeli, dış güvenliğinin ise jandarma personeli tarafından sağlandığı bilgisi alınmıştır.⁵

82. Merkezde günde 2 defa sayım yapıldığı, emanet eşyaların sayımının ise haftada 2 defa gerçekleştirildiği İdare tarafından belirtilmiştir.

83. Merkezde ayda 1 defa genel idari arama ve ayda 4 defa narkotik aramasının yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

84. Görüşülen bazı yabancılar aramalar sırasında eşyalarının dağıtıldığını belirtmiş olup İdare tarafından, personelin bu hususta uyarılacağı ifade edilmiştir.

85. *Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tespitler muhatap kuruma iletilmiştir.*

86. Merkezde 2 adet jeneratörün bulunduğu ve elektrik kesintisi hâlinde devreye girdiği, jeneratörlerden sağlanan elektrikle kameraların kesintisiz olarak kaydetmeye devam ettiği bilgisi verilmiştir.

87. Merkezde yabancıların tutulduğu bölgenin içinde kalan yemekhaneden doğrudan idari birimlerin bulunduğu bölüme geçiş imkânı veren ve personel tarafından aktif olarak kullanılan bir kapının mevcut olduğu görülmüş, bu durumun güvenlik açığı oluşturabileceği ve kapının kilitli tutulması ya da mümkünse kaldırılması gerektiği hususu İdareye iletilmiştir.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

88. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, yabancılarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve

⁵ Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in 12'nci maddesinin birinci fıkrasına göre: "Bizzat işletilen merkezlerde, iç ve dış güvenlik hizmeti; genel kolluk birimlerince sunulabileceği gibi, özel güvenlik hizmeti sağlayan kurumlardan hizmet satın alma yoluyla da sağlanabilir."

belgelere erişimi sağlanmıştır. Bu çerçevede Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

89. Bilgilendirici broşürlerin yabancılara verilmesi ve diğer yöntemlerle yabancılardan Merkeze kabulleri sırasında ve idari gözetim boyunca Merkezin işleyişi, sahip oldukları haklar ve idari gözetim tedbiri hususlarında daha etkin bir şekilde bilgilendirilmesi,⁶

90. Hijyen riskleri dikkate alınarak yabancılardan çamaşırlarının her yabancı için ayrı ayrı alınarak yıkanılması,⁷

91. Acil durumlarda kullanılmak üzere her odaya acil durum butonlarının kurulması ve kullanıma hazır tutulması,

92. Yabancılara sunulan yemeklerin yağ ve tuz miktarı, lezzeti ve porsiyonu hususunda mümkün oldukça yabancılardan taleplerinin dikkate alınması,

93. Yabancılardan aylık yemek listesine ve kantin fiyat listesine erişimlerinin sağlanması,

94. Yabancılardan çay gibi sıcak içecekler içebilmeleri için kullanabilecekleri su ısıtıcılarının temin edilmesi,

95. Yabancılardan Merkeze kabulden sonra mümkün olan en kısa süre içerisinde tıbbi taramadan geçirilmesi,

96. Merkezde kütüphane oluşturulması sürecinin hızlandırılması ve mahpusların kullanımına sunulan kitap sayısının artırılması,⁸

97. Merkezde futbol, voleybol ve benzeri spor faaliyetlerinin yapılabileceği bir spor sahasının oluşturulması, gerekli spor malzemelerinin sağlanması,

98. Havalandırma alanlarında futbol, basketbol veya voleybol oynanması için top sayısının artırılması,

⁶ CPT, Türkiye 2017 Ziyareti [CPT/Inf (2020) 22] 13], para. 71: “Tüm geri gönderme merkezlerinde, yabancı uyrukluların merkeze kabulü sırasında hakları konusunda bilgilendirilmeleri ve bildirim formlarının bir nüshasının yabancılara verilmesi gerekmektedir. Yabancı uyruklu kişilerin okuma yazma bilmemesi veya formun ilgili dilde olmaması durumlarında tercüman yardımıyla yabancılara hakları konusunda bilgi verilmelidir.”

⁷ CPT, 2007 Hırvatistan Ziyareti Raporu, CPT/Inf (2008) 29, para. 37: “...Kuruluşa gelen kişilere, uygun olması halinde, kaldıkları süre boyunca kendi kıyafetlerini giyme ve gerekirse bu kıyafetleri yıkama ve tamir ettirme imkânı sunulmalıdır.”

⁸ CPT, Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti: 2014 ziyareti, para. 120: “Göçmenlerin gözetiminde tutulduğu merkezler ... Bir kütüphane ve ibadet odasına erişim sağlamalıdır.”

99. Telefonla görüşme sürelerinin artırılması ve bu kapsamda yeni ankesörlü telefon alımı sürecinin hızlandırılması,

100. Yemekhaneden idari birimlerin bulunduğu bölüme geçiş imkânı veren kapının kilitli tutulması ya da kullanıma kapatılması,
hususları tavsiye edilmektedir.

2. Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

101. Merkezde barınan yabancılara yönelik kurslar açılması için usta öğretici görevlendirmesinin yapılması⁹ hususu tavsiye edilmektedir.

3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler

102. Merkezdeki hizmetlerin aksamadan işlemesi için kadın güvenlik görevlisi görevlendirmesinin sağlanması,

103. Odalarda kişi başına düşen yaşam alanının 3 metrekarenin altında olması nedeniyle oda mevcutları azaltılarak kişi başına düşen yaşam alanının artırılması,¹⁰

104. İdari gözetim altında bulunan yabancıların disiplin süreci ile ilgili cezai işlemler hakkında yönetmelik çalışmasının, hızlandırılarak mevzuat boşluğu nedeniyle yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilmesi,¹¹

hususları tavsiye edilmektedir.

⁹ CPT, 30. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf(2021)5] para 76: "Amaca yönelik faaliyetlerden (iş, eğitim, spor, eğitim vb.) oluşan tatmin edici bir program, tutulanların esenliği için çok önemlidir."

¹⁰ CPT, 2014 Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti Ziyareti Raporu, CPT/Inf (2016) 8, para. 120: "...Çok kişilik odalarda tutulan başına en az 4 metrekare alan sunulacak şekilde doluluk oranları revize edilmiştir...."

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Tunis/Estonya B. No: 429/12, 19/12/2013, para. 44: "Dört metrekarelik yaşam alanının sağlanması, çoklu kullanılan barınma yerlerine ilişkin kabul edilebilir asgari standart olmasına rağmen, Mahkeme bir başvuranın üç metrekareden küçük bir zemin alanına sahip olması halinde, aşırı kalabalıklaşmanın Sözleşme'nin 3'üncü maddesine ilişkin ihlâl kararı verilmesini tek başına haklı kılacak derecede ciddi olduğunun değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir."

¹¹ CPT, 19'uncu Genel Rapor, CPT/Inf (2009) 27, para. 88: "Özgürlüğü kısıtlayıcı tüm Merkezlerde açık ve net bir iç yönetmeliğin olması, gerek yasa dışı göçmenler gerekse personel için yararlıdır. Bu kuralların farklı dillerde hazırlanıp mevcut hale getirilmesi önemlidir. İç yönetmelik, yapısı gereği öncelikle bilgi verici olmalı ve tutukevindeki günlük yaşamla ilgili mesele, hak ve görevleri en geniş yelpazede ele almalıdır. İç yönetmelik ayrıca disiplin prosedürlerini içermeli ve tutuklulara işledikleri iddia edilen ihlâl konusunu öğrenme ve empoze edilen tüm yaptırımlara karşı bağımsız bir merciye müracaat etme hakkı sağlamalıdır. Bu tür bir yönetmeliğin bulunmadığı yerde gayriresmi (ve kontrolsüz) bir disiplin sisteminin gelişmesi riski vardır."